

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 02-09-2021 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

BPW.519.35.2021.NK

**Szanowny Pan
Wiesław Dworczak
Prokurator Okręgowy w Świdnicy
ul. 1 Maja 21
58-100 Świdnica**

Szanowny Panie Prokuratorze,

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy sprawę śmierci Dmytra N w dniu 30 lipca 2021 r. we Wrocławskim Ośrodku Pomocy Osobom Nietrzeźwym opisaną w dzisiejszym artykule przez „Gazetę Wyborczą”.

Zainteresowanie Rzecznika Praw Obywatelskich tym zdarzeniem wynika ze szczególnej wagi spraw, w których dochodzi do śmierci człowieka, wobec którego została podjęta interwencja Policji. Niestety incydenty tego rodzaju zdarzają się w ostatnim czasie na tyle często, że mogą budzić wątpliwości obywateli, co do przestrzegania praworządności przez organy, których podstawowym obowiązkiem jest stanie na jej straży. Dodatkowo opisane w mediach działania funkcjonariuszy Policji i innych osób, o ile oczywiście stawiane w prasie zarzuty znajdują potwierdzenie w toku postępowania karnego, można uznać za wyczerpujące znamiona pojęcia „tortury” zdefiniowanego w art. 1 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r.

Podjęmowane przez Rzecznika działania mają na celu – w granicach wyznaczonych przepisami ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 627) - zapewnienie, aby w postępowaniu dotyczącym śmierci osoby znajdującej się pod bezpośrednim władztwem funkcjonariuszy publicznych, zostały dochowane proceduralne obowiązki Państwa wynikające z art. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw

Człowieka w sprawach skarg na naruszenie tego przepisu a ponadto zrealizowane wytyczne Prokuratora Generalnego z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie prowadzenia przez prokuratorów postępowań o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz z niehumanitarnym bądź poniżającym traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze Policji lub inni funkcjonariusze publiczni.

Z orzecznictwa ETPC w omawianym zakresie wynikają następujące obowiązki Państwa:

Po pierwsze, postępowanie przygotowawcze prowadzone w sprawie śmierci człowieka powinno być niezależne. Oznacza to, że funkcjonariusze lub struktury w wymiarze hierarchicznym, instytucjonalnym lub praktycznym powinny być niezależne od osób, których działania doprowadziły do śmierci czy też złego traktowania człowieka.

Po drugie, postępowanie powinno być skuteczne. Wymogi proceduralne art. 2 i 3 EKPCz wykraczają poza etap postępowania przygotowawczego; całe postępowanie, włącznie z etapem postępowania sądowego, musi spełniać wymagania w zakresie zakazu wytyczonego przez art. 2 i 3 EKPCz. Jakkolwiek nie ma absolutnego wymogu, by wszelkie postępowania kończyły się skazaniem lub określonym wyrokiem, sądy krajowe w żadnych okolicznościach nie mogą pozwolić na to, by tego typu czyny pozostawić bezkarnymi. Ma to zasadnicze znaczenie dla podtrzymywania zaufania społecznego i wsparcia dla rządów prawa oraz zapobiegania wszelkim oznakom tolerancji władz dla bezprawnych działań lub ich wspierania. Śledztwo musi być w stanie zweryfikować okoliczności, w jakich wydarzenie miało miejsce i doprowadzić do zidentyfikowania i ukarania osób odpowiedzialnych. To nie jest zobowiązanie rezultatu, ale działania. Władze muszą podjąć wszystkie racjonalne czynności, których celem jest zabezpieczenie dowodów dotyczących wydarzenia, włączając m.in. zeznania naocznych świadków oraz badanie kryminalistyczne. W tym kontekście wymaga się działania natychmiastowego i szybkiego. Jakkolwiek nieprawidłowość w śledztwie, która przeszkodziłaby w ustaleniu okoliczności sprawy lub osoby odpowiedzialnej, zwiększa ryzyko nieprzebrzegania tych standardów.

Po trzecie, postępowanie powinno być rzetelne. Oznacza to, że władze muszą zawsze dołożyć wszelkich starań, żeby dowiedzieć się, co się wydarzyło, oraz nie powinny opierać się na pochopnych albo nieuzasadnionych wnioskach służących za podstawę do zakończenia postępowania przygotowawczego. Nieprawidłowość w dochodzeniu, która ogranicza możliwość ustalenia okoliczności sprawy lub osoby odpowiedzialnej, jest uznawana za złamanie wymaganych standardów skuteczności.

Po czwarte, postępowanie musi być sprawne, tzn. wolne od opóźnień. Wymóg sprawności i rozsądnego czasu trwania postępowania wynika w sposób dorozumiany z proceduralnej części art. 2 EKPCz. Dotyczy to nie tylko samego momentu jego wszczęcia,

